
שיא אולימפי בכריתת עצים

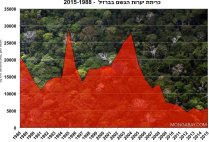
ב-2009, כשהוועד האולימפי בחר בריו דה ז'ניירו לארח את המשחקים האולימפיים של 2016, קיוו ארגוני סביבה רבים, שעוקבים בדאגה אחרי מצב יערות הגשם באמזונס, שאירוע הספורט הגדול בעולם יביא אתו לברזיל לא רק ספורטאים ותיירים אלא גם תשומת לב לבעיית בירוא היערות באמזונס. היום, פחות משבוע לפני פתיחת המשחקים, אפשר כבר לקבוע שלמרבה הצער יערות הגשם לא יהיו הזוכים הגדולים של האולימפיאדה. כריתת העצים ביערות הגשם באמזונס היא אחד הסמלים הגדולים של הרס המערכות האקולוגיות בכדור הארץ. כמעט שני שלישי מיערות אלה נמצאים בשטחה של ברזיל, שאחראית למעשה לשמירה על פלא הטבע הזה - הריאה הירוקה הגדולה ביותר של כדור הארץ. הסיבות העיקריות לבירוא היערות הן יצירת [שטחי מרעה](#) [לגידול בקר](#) ושדות לגידול סויה (שמשמשת להאבסת בקר ומאכל לאדם), שימוש בעץ לתעשייה ופיתוח מכרות. ביערות הגשם קיים עושר מינים שאין לו שני בעולם, ולכן בירוא היערות מביא להכחדת מינים רבים יותר מבכל מקום אחר בעולם. בירוא הצמחייה הצפופה גורמת גם לשחרור גזי חממה רבים, ומונעת קליטה חזרה של פחמן

נהר האמזונס ויערות הגשם בברזיל. צילום: CIAT/Palmer Neil

קנסות וצילומי לוויין

עד 2004, קצב בירוא יערות הגשם בברזיל עמד על 20 אלף קמ"ר בשנה בממוצע - שווה ערך לשטחה של מדינת ישראל. שיא הבירוא נרשם ב-2004, אז נכרתו כמעט 30 אלף קמ"ר של יער בשנה אחת. המצב החמור והלחץ הבינלאומי להגן על האמזונס גרמו לממשלת ברזיל להכריז ב-2004 על תכנית חדשה ונוקשה נגד כריתת עצים בלתי חוקית: קנסות כבדים הוטלו על חקלאים, על בעלי קרקעות ועל חברות שעסקו בבירוא יערות ובגידולים חקלאיים בשטחים המפונים; ציוד מכני של חברות ואנשים פרטיים שעסקו בבירוא יערות הוחרם והושמד והוגדל שטחן של שמורות הטבע המוגנות. במקביל, גורמי האכיפה השתמשו בצילומי לוויין מפורטים כדי לתפוס בזמן אמת כורתי עצים. בנוסף, בלחץ של ארגוני סביבה, חתמו ב-2006 חברות ייצור הסויה על השעיית גידול הסויה בשטחי יער שבוראו לאחרונה, וב-2009 הסכימו חברות בשר הבקר ~~הגדולות~~ שלא לרכוש בקר משטחי יערות שבוראו. במקביל ניתנו תמריצים בדמות פיצוי כספי או השקעות מסיביות של מדינות מפותחות במדינות מתפתחות שהראו שיפור בשמירה על יערותיהם. הודות למהלכים אלה ואחרים, [ירד קצב בירוא היערות בברזיל ב-75 אחוז](#), וב-2015 הוא עמד על כ-5,000 קמ"ר בשנה. מהלך זה אפשר לברזיל להפחית את פליטות גזי החממה שלה בעשור האחרון בהיקף גבוה מזה של כל מדינה

נתונים: com.mongabay

שפל של שמונה שנים

האופטימיות הזאת לא החזיקה מעמד זמן רב. [נתונים חדשים של Imazon](#) (מכון מחקר ברזילאי עצמאי, שעוקב אחר המתרחש באמזונס) מלמדים שביוני 2016 נכרתו בברזיל 972 קמ"ר של יערות גשם. מדובר בנתון הגרוע ביותר שנרשם מאז 2008. אם משווים את הנתונים לאלה של יוני 2015, מגלים שקצב כריתת היערות כמעט הכפיל את עצמו. מדוע הנתונים העדכניים הם של גוף עצמאי ולא של גוף ברזילאי רשמי? הסיבה לכך פשוטה ומטרידה: INPE (סוכנות הלוווינים הלאומית של ברזיל), שהעבירה את הנתונים על מצב יערות הגשם, הפסיקה לפני כשנה לפרסם נתונים חודשיים ועברה לדיווח בכל שלושה חודשים, מה שמקשה מאוד לעקוב אחרי התפתחויות ומגמות קצרות טווח. מה גרם לעלייה החדה בקצב כריתת העצים? ככל הנראה מדובר בשילוב אומלל בין מזג אוויר יבש יחסית באזור לבין הידרדרות המצב הכלכלי בברזיל. רק לפני שבועיים הודיעה סוכנות החלל האמריקאית נאס"א שבעקבות תופעת אל-ניניו והטמפרטורות החריגות הגבוהות ב-2016, [העונה היבשה באזור האמזונס ב-2016](#) צפויה להיות ארוכה מהרגיל ושהמצב הוא החמור ביותר שנרשם מאז 2002 - נתון שמגדיל את הסיכוי והסיכון של שריפות יער. אם מוסיפים לזה את הפיחות בשער הריאל לעומת הדולר האמריקאי (שמגדיל את הרווחים של יצאני הסויה והבקר הברזילאים) ואת העובדה שכוחו ומעמדו של הממשל המרכזי בראשות הנשיאה דילמה רוסף נפגע באופן אנוש בגלל המשבר הכלכלי ושורה של פרשיות שחיתות חמורות, אנו מקבלים שילוב דליק ומסוכן ביותר. למשך 16 ימים באוגוסט יתמקד העולם במה שיקרה בברזיל. שיאים חדשים ייקבעו מן הסתם במסלול הריצה, באולמות התחרויות ובבריכת השחייה, אבל למרבה הצער שיאים שליליים יירשמו גם ביערות האמזונס. בעקבות הכתבה ב"זווית" הסיפור פורסם גם ב-[ynet](#)